

Toimetaja veerg

*Päivi Märjamaa,
toimetaja*

Ükski liik pole maakerale nii võimsalt ja pöördumatult mõju avaldanud ja seda muutnud kui inimene. Inimene elab oma elu ja selle tagajärjel langevad metsad, sulavad liustikud, õheneb osoonikiht, soojeneb või jaheneb kliima ja maakera pind kattub prügiga. Maikuu lehes pühendame enam tähelepanu keskkonnateemadele. 11. mail algab ka looduskaitsekuu. Loeme, et lootused noortele püsivad endiselt kõrged – neist loodetakse säästjaid ja tarbimismudelid loobujaid. Loodame, et nemad sorteerivad prügi, ei kasuta aerosoole ja ei osta igal poeskäigul uut kilekotti. Püüame ju isegi: autos on riidekott poeskäigu tarbeks, marketist väljume aga ikka uhiuue plastkotiga, riidemärss lõsutab unustatult tagaistmel; kodus kraanikausi all on mitu prügiämbrit, tühjendan need aga vahel ikka ühte konteinerisse; riidepoodi olen endale lubanud minna ainult hädavajadusel, uued hilbud on aga nii ahvatlevad... Ja nii see keskond siis kulub.

11. mail lehvivad ka riigilipud. Seda küll mitte looduskaitsekuu auks vaid emade kiituseks. Selleks päevaks varjutab ema keskkonnateema ära. Sel päeval murtakse lilli, ostetakse praktilisi ja ebapraktilisi kingitusi ja viiakse need emale, ollakse emaga.

Hoidke loodust ja emasid!

Prügikoristustalgud Puhja vallas

Talgulised koristamas Ulilas.

*Raido Kutsar,
majandusnõunik*

Üle-eestilistel prügikoristustalgutel koristati kümnete vabatahtlike abiga Puhja vallas asuvad illegaalsed prügimäed.

3. mai hommikul kogunes ligi 70 vabatahtlikku Rääsi küla lipujaama, et asuda oma meeskonnaga eelnevalt vallas kaardistatud prügihunnikuid likvideerima.

Täna kõiki toredaid inimesi, kes osa-

lesid koristustalgutelt ja aitasid seda üritust läbi viia. Kõige rohkem nähti vaeva Rääsi külas ja Ulila alevikus, kus asusid valla suurimad prügikuhjad. Talgulised koristasid valla territooriumilt ligi 7 tonni prügi, mis transporditi lipujaamast edasi sorteerimisjaama.

Loodan südamest, et inimestel jätkub kainet mõistust ning hoolivust ja koristatud paigad jäävadki puhtaks.

Nõupidamine ehitusplatsil

*Juhan Pruusapuu,
Puhja valla ehitusnõunik*

Puhja valda läbib Tartu–Viljandi–Kiltingi-Nõmme tugimaantee on juba mõnda aega aktiivse remondiga haaratud. Sellest annavad tunnistust suured kallurid ja hõljuvad tolmupilved.

Vallavalitsuse esindajatel on olnud võimalus kahel korral osaleda taastusremondi tellija, töö teostaja, järelevalve, liikluse korraldaja ja teiste organisatsioonide nõupidamisel Puhjas.

Nõupidamisel kuuldust

Töid rahastab Eesti riik, mistõttu töö

ei kujune niivõrd põhjalikuks nagu Valga-Jõhvi teel, mille remonti rahastas Euroopa Liit. Tööde tagasihoidlikkus väljendub kasvõi kergliiklusteede puudumises maantee ääres. Puhja aleviku jalgtee valgustus uuendatakse valla rahastamise tulemuseks. Seltsimaja parkla asfalteerimiseks vajalik raha tuleb leida valla lisa-eelarvest.

Enamik kokkuleppeid maaomanikega on ehitajal olemas, mõned kooskõlastused on saadud ka vallatöötajate abiga. Ühe ristmiku väljaehitamine võib ära jääda, sest kinnistu omanik ei soostu müüma maariba, millelt ta loodab juba järgmisel aastal enam teenida. Riigi poolt pakutav maa piirhind ja ehitamise tulemus ei vee-

na omanikku üldsusele suunatud objekti valmimisele kaasa aitama.

Taastusremondi käigus asendatakse olemasolev tee keha stabiilse täitematerjaliga, tehakse uued teetruubid, maha sõidud. Bussipeatustesse paigaldatakse nägusad ootekojad. Tee remondi teostamiseks on projekteerija arvestanud ohutusuuetega tänapäeva liikluses.

Sügiseseks kooliajaks valmivad kõnniteed, paigaldatakse valgustus.

Talve saabudes on kogu remondis olev teelõik kaetud asfaldiga kahes kihis. Haljastustööd teostatakse esialgsete plaanide kohaselt järgmisel aastal.

Ehitusega seotud probleemidest

Ulila soo vahelise teelõigu remondil kasutatakse tehnoloogiat, mis vajab korraga tee terves laiuses sulgemist. Sõidu-tee pikaealisuse tagamiseks kasutatakse

tee kattes siduvat võrku.

Võrgu paigaldamise ajal juuli keskpaigast kuu lõpuni on läbipääs nimetatud lõigul kõikidele sõidukitele suletud.

Ümbersõidule suunatakse ka liinibussid. Raskete vedude teostajad peavad arvestama veokite massipiiranguga Väike-Ulila-Elva teel. Sõiduks Elvasse võiks kasutada Puhjast väljuvat sõidusuunda.

Vanalt teelt freesitakse maha asfalt-puru, mis ladustatakse hoiuplatsidel kui Tartu Teedevalitsuse omand. Paraku on must materjal ahvatlenud vallakodanike autojuhtidega "musta" äri ajama. Saja tonni freesipuru ost- müük põhjustas mõlemale poolele ebameeldivusi politseiga: töökoha kaotuse ja kriminaalasja.

Ehitaja loodab, et ei kordu ka kütusevargust tee-ehitusmasinatel.

Tähtvere vallas varastati teelõigult kümme takistust märgistavat tähist ning

kaks liiklusmärki. Õnnelikult möödus öö, mil teel haigutas märgistamata sügavik.

Soovid ja tervitused.

Ehitaja loodab vallakodanikelt arusaavat suhtumist ehitustööde ajal valitsevatesse ebamugavustesse.

Ühtlasi lubab ehitaja ja tööde järelevalve parimat tulemust olemasolevate vahenditega.

Boonus vallahahvale.

Mahafreesitud mustkattest muudetakse tolmuvabaks Väike-Ulilast Elvasse suunduval teel 4,7 km lõik ning Puhja alevikust väljuva Vihavu tee 0,3 km pikkune lõik.

Vallavalitsuse ootused mustmaterjali kasutamise osas meie vallas paiknevate riigiteede olukorra paranemise osas olid suuremad kui öeldi välja koosolekul.

Viive Paltseri,
vallasekretär

Aprillikuu volikogu istung toimus 30. aprillil k.a. Istungist võttis osa 9 volikogu liiget, puudusid volikogu liikmed Anneli Uiboupin, Tõnu Hallik, Niina Topoleva ja Aivi Pukki.

Istungi alguses andis vallavanem Vahur Jaakma ülevaate vallavalitsuse tegevustest kuuajalisel istungitevahelisel perioodil:

1. Info ASist Emajõe Veevärk:
 - Elva linna hange on välja pandud;
 - järgmisel nädalal esitatakse puurkaevude, joogiveepuhastite ja ehitusjärelevalve hange;
 - juuni 1. nädalal esitatakse torustike hange;
 - lähiajal esitatakse vee hinna muutmise ettepanek Räämsis ja Ulilas.
2. 01. aprillil toimus Ulilas Emajõe Veevärgi rahvakoosolek, kus arutati veemootjate paigaldamist ja edaspidist arvelduste korraldamist.
3. Viljandi maantee remondi objektikoosolek toimus 10. aprillil seltsimajas, 24. aprillil vallamajas, järgmine koosolek toimub 08. mail. Alates 14. juulist planeeritakse Ulila soo vahelisel lõigul teesulgu kuni 10 ööpäevaks.
4. 25. aprillil külastasid Riigikogu reformierakonna esindajad Puhja Gümnaasiumi ja Puhja Seltsimaja.
5. Majandus- ja kommunikatsioonimi-

Volikogu istungilt

- nisteeriumiga sõlmiti leping Ulila Keskuse akende/välisuste vahetuks summas 247 500 krooni, millele lisandub vallaosalus 82 500 krooni. Kokku teostatakse töid 330 000 krooni ulatuses.
6. Esitatud on EAS-ile taotlus lasteaia ot-saseinte ja vundamendi soojustamiseks summas 391 434 krooni, sh val-laosalus 61 434 krooni.
 7. Osaleme riiklikus lasteaedade programmis (fassaadi soojustus).
 8. Kultuuriministeeriumile on esitatud taotlus Puhja korvpalliväljaku rekonstrueerimiseks. Taotluse suurus 370 000 krooni, millele lisandub omaosalus 374 000 krooni.
 9. Vallale kuuluvaid muruplatse hakkab hooldama FIE Kersti Variksaar.
 10. 23. aprillil toimus Jüripäeva matk, kus osales 125 matkajat.
 11. 19. aprillil toimus Ulila alevikus koristuspäev.
 12. 17. aprillil toimus valla jäätmekava avalik arutelu. Osavõtjaid oli ainult 5 inimest, ettepanekuid ja vastuväiteid ei olnud.
 13. Välja on kuulutatud raamatukogu II korruse iluteenuste osutaja avalik ot-sing. Praeguseks on esitatud 2 aval-dust. Viimane tähtaeg on 10. mai.
 14. 28. aprillil toimus vallavalitsuse kasvatustöökomisjoni istung, kuhu oli kutsutud 10 probleemset last koos vanematega.
 15. 3. ja 4. mail paigaldatakse raamatuko-

- gu ja lasteaia vahelisele platsile varju-alused (5 tk) kauplejatele.
16. Elva TÜ liikvideeris lagunenuid keldri.
 17. Valminud on Kalda tee ja Nooruse tänava geoalused, järgneb liikluskorralduse projekti tellimine (Kalda tee-le kõnnitee, tolmuvaba kate, Nooruse tänavale liikuse rahustamise abinõud, kõnnitee jms).
 18. Räpina Aianduskooli lõputööna val-mis Puhja pargi rekonstrueerimise projekt.
 19. Ettevalmistamisel on riigihanke do-kumendid vallale uue bussi liisimi-seks (kapitaliliising).
 20. Valminud on remontivajavate valla-teede esialgne nimekiri.
 21. Valminud on Laugesoo liigvete ära-juhtimise projekti keskkonnamõju-de hindamise programm, tellijaks AS Tootsi Turvas, avalik arutelu toimub 14. mail.
 22. 29. aprillil toimus valla keskkonna-mõjude strateegilise hindamise prog-rammi avalik arutelu (osalejaid 6 ini-mest), ettepanekuid ja vastuväiteid ei olnud.
 23. 3. mai aktsioonile "Teeme Ära 2008" on Puhja vallast registreeritud 75 ini-mest.
 24. Toimub kasutusse andmata reformi-mata riigimaade kaardistamine. Ees-märk on maade tsiviilikäibesse andmi-ne ja valla osalemine selles protsessis.
 25. Puhja perearstikeskuse II korruse re-mont on valmis.

26. Ulila raamatukogu ja sauna remont on valmimas.
27. Toimub veetrassi ehitus Seltsimaja-Puhja perearstikeskuse hoone, alustatakse parklaaluse soojatrassi demontaazi.
28. OÜ Ehavalgus teatas loobumisest arendada Ulila Keskuse baasil hooldekodu ehitust tuues põhjuseks ajanappuse, käsilolevate projektide rohkuse ja üldise raske majandusolukorra.

Volikogu võttis vallavanema poolt esitatud informatsiooni teadmiseks.

Maanõunik Eda Vihandi oli istungile ette valmistanud otsuse projekti Puhja alevikus munitsipaalomandisse taotleava maa Nooruse 20 sihtotstarbe muutmiseks, mis võeti ühehäälselt vastu otsusena.

Majandusnõunik Raido Kutsari poolt kinnitamiseks esitatud Puhja valla jäätmekava aastani 2013 võeti vastu ühehäälselt. Jäätmekava oli eelnevalt läbinud avaliku arutelu, mille käigus ettepanekuid ei esitatud. Kooskõlastused olid jäätmekavale andnud Tartu maavanem ja Tartumaa Keskkonnateenistus.

Vallavalitsuse ettepanekul otsustati luba-

da korraldada teistkordne enampakkumine korteriomandile Ulila alevikus Soo 2–3. Esimene enampakkumine loeti nurjunuks pakkujate puudumise tõttu. Korteri uueks alghinnaks määrati 100 000 (üks sada tuhat) krooni ilma osalemistasu ja tagatisraha määramata.

Volikogu otsustas vastu võtta OÜ Geotari poolt koostatud Puhja alevikus OÜ Motoaida Keskuse kinnistu detailplaneeringu ning suunata planeering avalikule väljapanekule. Avaliku väljapaneku, ja seejärel avaliku arutelu korraldajaks määrati vallavalitsus.

Alatise sotsiaalkomisjoni esimehe Liilia Nõmmiku esildise alusel valiti uueks sotsiaalkomisjoni liikmeks Karoly Kaljuvee, volikogust tagasiastunud Galina Rannula-Matikainen asemele.

Taotluse toetuse saamiseks oli volikogule esitanud Puhja hambaarst Ülle Sonn. Toetus oleks vajalik hambaravikabineti sisustuse ja tehnika soetamisel. Volikogu otsustas taotluse rahuldada 135 000 krooni ulatuses ning selle arvel soetatud vara anda tasuta kasutusrendile vasta-va lepingu alusel. Volikogu liige Kaarel Tuvike avaldas arvamust, et hambaarst

võiks valla elanikele osutada teenust mõnevõrra odavamalt, kuna vald toetab tulusaavat ettevõtjat.

Vastuvõetud otsus vallale mittevajaliku inventari soetamiseks tingis vajaduse valla 2008. aasta eelarve muutmiseks ja reservfondi vähendamiseks.

Lähtuvalt eelmisest vastuvõetud otsusest ja teistest sihtotstarbelistest laekumistest võeti vastu määrus valla 2008. aasta lisa-eelarve kinnitamise kohta.

Volikogu kooskõlastas ka otsuse vallavanema välislahetusse saatmiseks Läti-Lee-du vabariikidesse 14.–16. mail k.a. Reis on organiseeritud Tartumaa Omavalitsuste Liidu poolt Tartu maakonna valdade vallavanematele Leader programmi raames koostöösidemete loomiseks.

Istung lõppes sünnipäevaliste õnnitlemisega. Aprillikuu juubilarideks olid vallavanem Vahur Jaakma (50) ja volikogu liige Tõnu Hallik (70). Südamlikud õnnitlused juubilaridele volikogu ja vallavalitsuse poolt.

Järgmine volikogu istung toimub 28. mail 2008.

Vallavalitsuse teated

Puhja Vallavalitsus müüb avaliku suulise enampakkumise korras Ulila alevikus Soo 2–3 korteriomandi kinnistusregistriosa 2152504 (korter: tuba ja köök, üldpind 38,8 m², köögiviljamaa ca 900 m². Enampakkumise alghind 100 000 (üks sada tuhat) krooni. Enampakkumine viiakse läbi 21. mail 2008 algusega kell 10.00 Puhja vallamajas. Osalejate registreerimine vallasekretäri juures kuni 21.05.2005 kell 9.55. Info telefonil 730 0641 või 730 0643.

Puhja Vallavolikogu 30.04.2008 otsusega nr 19 võeti vastu Puhja alevikus OÜ Motoaida 11519 m² suuruse Keskuse kinnistu (kinnistu nr 1128504, katastritunnus 60501:004:016) detailplaneeringu. Detailplaneeringu eesmärk on krundile ehitusõiguse ja tehnovõrkude asukoha määramine, liikluskorralduse, haljastuse ja heakorralduse põhimõtete ja servituutide määramine. Detailplaneering on suunatud avalikule väljapanekule 14.–27. maini 2008 Puhja vallamajas

(tööpäevadel kella 8.00–16.00), Puhja raamatukogus (teisipäevast reedeni kell 10.00–18.00, laupäeval 11.00–14.00) ja valla kodulehel (www.puhja.ee). Avaliku väljapaneku ajal on igal isikul õigus esitada kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid detailplaneeringu kohta.

Detailplaneeringu avalik arutelu toimub 28. mail k.a Puhja seltsimajas algusega kell 11.00.

TÖÖPAKKUMINE

Puhja Vallavalitsus kuulutab välja otsingu täiskohaga heakorratöötaja leidmiseks.

Heakorratöötaja ülesandeks on tagada Puhja valla territooriumil (eelkõige Puhja alevikus) korrashoid (kõnniteede ja haljasalade hooldustööd, lillede istutamine, lendprügi koristamine, jt heakorralased tööd.

Kandidaadilt eeldame:

- lojaalsust, kohusetundlikust, iseseisva töö oskust;
- eelteadmisi haljasalade rajamisest ja hooldamisest;
- oodatud on omaalgatuslikud ettepanekud ja initsiatiiv heakorralme parandamiseks;
- kasuks tuleb isikliku sõiduauto kasutamise võimalus.

Soovijal esitada kirjalik avaldus **hiljemalt 20. maiks 2008** Puhja Vallavalitsuse aadressil:

Puhja Vallavalitsus, Reku tee 3, Puhja alevik, 61301 Tartu maakond.

Info majandusnõunik tel. 730 0649 või 5166481; e-mail: raido@puhja.ee

Puhja valla jäätmekava aastani 2013

Raido Kutsar,
majandusnõunik

Puhja Vallavolikogu 30. aprilli 2008 määrusega nr 5 võeti vastu Puhja valla jäätmekava aastani 2013.

Igapähe oli õigus esitada Puhja valla jäätmekava eelnõu avaliku väljapaneku kestel (31.03.–14.04.2008) selle kohta kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid, samuti oli 17. aprillil korraldatud avalikul arutelul õigus avaldada suuliselt jäätmekava eelnõu kohta arvamust. Nii avaliku väljapaneku kui ka avalikul

arutelul ei laekunud jäätmekava eelnõu kohta ühtegi ettepanekut ega vastuväidet.

Puhja valla jäätmekavas käsitletakse jäätmehoolduse olukorda vallas, valla jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks. Oluliseimateks tegevusteks jäätmemajanduse arendamisel Puhja vallas on korraldatud jäätmeveo organiseerimine, elanike kaasamine ja keskkonnateadlikkuse tõstmine ja jäätmekäitlusalase järelevalve tõhustamine. Puhja valla jäätmekavaga saab tutvuda valla kodulehelt www.puhja.ee ja vallamajas (Reku tee 3).

Natura metsamaa omanikud saavad toetust

Keskkonnaministeerium

2. maist on Natura looduskaitsealuse erametsamaa omanikel võimalik taotleda Eesti maaelu arengukava raames ja sihtasutuse Erametsakeskus kaudu Natura 2000 erametsatoetust. Kuni 13. maini toimuvad maakonnakeskustes infopäevad toetuse taotlemise kohta.

Natura 2000 erametsamaa eest makstav toetus on üks Eesti maaelu arengukava keskkonnanõu meetmeid. Selle raames kompenseeritakse erametsaomanikele Natura kitsenduste tõttu saamata jääv majanduslik tulu. 80 protsenti toetusrahast tuleb Euroopa Liidu ühiseelarvest ning 20 protsenti Eesti riigieelarvest. Toetuse rakendamise on põllumajanduse registrite ja informatsiooni amet (PRIA) jätnud enamjaolt Erametsakeskuse

hooleks: see on erametsaomanikele juba tuntud partner.

Toetuse määr *Natura 2000* võrgustikku kuuluva metsaala hektari kohta on piiranguvõndis või hoiualal 940 krooni aastas, sihtkaitsevõndis 1720 krooni aastas. Toetust saab erametsaomanik taotleda tema omandis oleva metsaala kohta, kui see on vähemalt 0,30 hektari suurune ja asub *Natura 2000* alal.

Taotlusi saab esitada 21. maini. Taotluse võib tuua või saata postiga Erametsakeskuse kontorisse Tallinnas, Tartu mnt. 63 või esitada digitaallkirjaga taotlus e-posti teel eramets@eramets.ee. Erametsakeskuse töötajad võtavad taotlusi vastu ka maakonna keskkonnateenistuste kontorites.

Täpsemat infot saab nii PRIA kui ka SA Erametsakeskus kodulehelt www.eramets.ee/el_toetused ja www.pria.ee.

Keskkonnamängude päev

Mariann Karja,
projekti „Keskkonnaga ei mängita III“ juht

Puhja kooli ja lasteaia keskkonnaalane ühisprojekt toimub juba kolmandat aastat. Igal korral on tegevuskavasse kuulunud õpetajate koolitus, mille raames on pedagoogid saanud teada erinevatest õuesõppe tegevustest, sealhulgas ka keskkonnamängudest. Sama pika ajalooga on lasteaia- ja koolilaste koosõppimiseks mõeldud keskkonnamängude päev. Et eelmistest kordadest erineda ja uut põnevust luua, said seekordse mängupäeva ettevalmistusvõimaluse just need kooliõpetajad, kes Sagadi looduskoolis õpitu võrra rikkamad olid.

28. aprilli mõnus kevadpäike tegi laste meeled erksaks. Nii sai kompimise teel ära arvata, kas kotikesse oli peidetud ube, saepuru, kive või käbisid ning oma tähelepanekutest rääkida. Ühe mängu käigus puhkesid vesiroosid kaunilt õitsema (täpsustuseks – veekaussi asetatud kokkuvolditud lilleõied avanuvad). Tähelepanu ja loendamisoskust õpetasid mängud, kus tuli sortida esemeid, mis loodusesse ei sobi. Loomade ja puude tundmaõppimine ja äraarvamine oli lõbus, sest pantomiimid ja lühitutvustused olid tabavad. Mängutunnid lõppesid meenutusega sellest, mida koos tehti, teada saadi ja tõdemusega, et loodust tuleb hoida. Päeva jäid meenutama nõõridest pilt õuemurul ning lasteaialastele kingitud keskkonnaprojekti uue sümbolilika ja looduskaitseteemalised medalid. 2. klassi õpilased arvasid koolimajja naastes, et lasteaia lapsed olid arukad ja tublid, nendega mängida oli vahva ja et ise õpetaja olla oli tore. Imestati selle üle, et üks lasteaialaps oskas nii hästi lugeda!

Mängivad 4–5-aastased lapsed ja 7. klassi tüdrukud koos õpetaja Riin Massuriga

Õues õppimisest ja õpetamisest tundsid rõõmu 2.–5. rühma lapsed, 2., 4., 7. ja 11. klassi õpilased ja õpetajad Helle Remmelkoor, Anne Jõesaar, Lea Lobrev, Riin Massur, Maarja Kikerpill, Tiina Õunapuu, Maire Sepp, Marje Norman, Aili Tamm ja Mariann Karja.

Ekskursioon keskkonnajaama ja prügimäele

Margit Leinus,
Puhja Gümnaasiumi 10. klassi õpilane

22. aprillil sõitsime koos lasteaiaväe vanema rühmaga Tartusse keskkonnajaama.

Seal saime kokku Cleanaway esindajaga proua Jagusoniga, kes rääkis meile kuidas toimub prügi sorteerimine, pakkimine ja mis prügiga seejärel edasi tehakse. Nägime kuidas suures saalis ja konveierilindil sorteeriti paberit ja pappi, eraldati kile ning kuidas masin neid pakkis. Saime teada, et paber ja papp viiakse Leetu ning töödeldakse seal ümber. Saime ka oma käega paberit lindi peale lükata.

Edasi sõitsime Aardlapallu suurele prügimäele. Prügimäge ründasid igast ilmakaarest linnud ja seal oli ikka väga tugev hais. Prügimäel nägime liikumas ja tegutsemas kodutuid ja seal oli üks suur traktor Väike Volli, mis purustas ja pressis prügi kokku. Iga prügiliini oli eraldi sektoris, näiteks biolagunevad jäätmed, autokummid, plasttaara.

Teadaolevalt suletakse see prügimägi 2009. aasta juulis. Praegu on prügimägi ikka väga suur. Hirmutav kui palju prügi

Aardlapallu prügilas.

inimesed suudavad toota. Igatahes peaksid kõik vähemalt sorteerima ja hoidma sel moel Eestimaal puhtust.

Kasvab mets, kasvab Eesti

Karita Kirbits,
Puhja Lasteaia juhataja

Juba 16 aastat korraldatakse Eestis metsanädalat, sel aastal toimub metsanädal 5.–12. maini ja seekordseks tunnuslauseks on “Kasvab mets, kasvab Eesti”. Mets on meie rikkuse allikas mitmes mõttes, ta on nii majanduskasvu eelduseks kui ka oluline looduskooslus, mis katab poole Eesti pindalast.

Selleks, et mets otses mõttes kasvaks, peab selle ka kasvama panema. Metsanädala eel, 2. mail, käisid Puhja Lasteaia 5–7-aastased lapsed koos täiskasvanutega projekti “Keskkonnaga ei mängita III” raames metsa istutamas.

Töötasime Elva metsakonnas Rannu ja Rõngu valla piiril. Ühiselt istutasime üle 300 kuuseistiku metsalangile, kus juba kasvasid paar aastat tagasi istutatud väikesed kuusekesed. Kahjuks olid röövikud ja metsloomad osa taimi hävitanud ning nüüd oligi meie ülesanne tühjad kohad täita uute istikutega. Metsaülem Rein Rinne koos abilistega juhendas ja näitas väikestele istutajatele kuidas kuusetaim mulda peab saama, et ta 100 aasta pärast oleks suur ja uhke puu.

Kuna töö laabus kiiresti, siis oli meil veel aega ilusat ilma ja kaunist kevadist loodust nautida ning vaadata kohalike elanike jaanikuplatsi keset paksu metsa.

Suur tänu kõigile meiega kaasas olnud lapsevanematele. Loodan, et kui kõik eestimaalased vähemalt 1 puu sel kevadel istutavad, siis kasvab meie ühine varandus – mets, veelgi jõudsamalt.

Ott Mets, Merlina Pajuste ja õpetaja Urve Hämäläinen istutavad metsa.

Selgitusi jagab metsaülem Rein Rinne.

Looduse eluring

Pole midagi elusamat kui surnud puu

Leelo Kukk,
Riikliku Looduskaitsekeskuse peadirektori asetäitja

2008. aasta looduskaitsekuu algab traditsiooniliselt mai teisel pühapäeval 11. mail ning lõpeb keskkonnapäevaga 5. juunil.

Looduskaitsekuu üheks eesmärgiks on igal aastal teatud valdkonda detailsemalt tutvustada ning 2008. aasta teemaks on valitud "Looduse eluring".

Eemaldume loodusest ja loomulikkusest

Antud teemat ajendas valima Eesti jätkuv urbaniseerumine ning sellega kaasnev kaugenemine loomulikest elulistest protsessidest looduses, samuti valglinnastumine, mis kahandab looduslike elupaikade arvukust ja seetõttu suurendab loomade ning inimese kokkupuutepunkte igapäevaelus.

Teemaga juhitakse tähelepanu sellele, et looduses toimub kõik loomulikku rada pidi ja kõigel on kõigega seos. Elul on algus, areng ja hääbumine, sünd, kasvamine ja surm. See kõik on toimunud miljoneid aastaid ning sellise ringita ei oleks elu, loomulik surm on sageli vajalik uue elu alguseks. Et eluring oleks täiuslik, peab loodusel jääma aega ja ruumi areneda, kasvada ja anda järglasi.

Inimene on oma arvukuse kasvu ning elukvaliteedi tõusuga oluliselt kahandanud alasid, kus loodus saaks segamatult toimida. Linnad laienevad, teede võrgustik tiheneb ning järjest sagedamini satuvad inimesed kohtadesse, mis on koduks teistele liikidele.

See on paratamatus. Paljud inimesed ei mõista, et nad on kellegi teise mängumaal ning selle asemel, et järgida aastatuhandeid toiminud reegleid, tahetakse kehtestada enda omi, arvates, et need on humaansamad. Seda kõike tehakse eesmärgiga abistada. Otsustatakse, milline on hea ja milline halb liik, milline on ilus mets ja milline ei ole, et kõiki "abivajavaid" loomi tuleb aidata jne. Selline käitumine annab küll hingerahu inimesele ning aitab kaasa üksikute isendite või juhtude osas, kuid ei taga looduses jätkusuutlikkust pikemas perspektiivis.

Tuleb enesele teadvustada, et looduses ei ole head ja halba, ilusat ja koledat, vaid on olemas terviklik toimiv tsükkel.

Surnud puu on uue elu algus

Pole midagi elusamat kui surnud puu metsas – tuleb ainult osata vaadata. Puu loomuliku hääbumise käigus pakub see elu- ja varjupaika ning toidulauda liikidele, keda elusalt puudelt kunagi ei leia. Vananeva ning juba nõrgaks muutunud puu sisse rähni poolt rajatud õõnsustes elutseb linde, imetajaid ja putukaid. Kuivava puu paksul koorel, tema juurtel ja südames elutsevad seened ning putukad. Pehkiv puit on sobiv pinnas ka sammaldele ja samblikele. Lamapuidust saab aga seente ja putukate koostöö tulemusena ajapikku taas uute taimede toidubaas, st puusse salvestunud toitained lähevad mulla ainerinngesse.

Inimene võib oma liigse abivalmidusega abi asemel hoopis kahju tekitada. Üsna kerge on ületada vaevumärgatav piir abistamise ning lõksumeelitamise vahel. Uuringud on tõestanud, et linnas, kus on lisavalgustus ning antakse lisasööta, hakkavad rasvatihased munema varem, kui see looduses on ette nähtud, see aga viib kurna hävinemisele, kuna ilmastik seda ei soosi.

Väga kergekäeliselt minnakse looduses ligi loomajajale, eeldades, et ta on üksik ning abitu. Sellega aga peletatakse eemale läheduses viibib ema ning mõningatel juhtudel ei julge inimlõhna tundev ema enam poegade juurde tagasi tulla.

Looduskaitsekuu eesmärk on inimestele teadvustada, et tervikliku eluringi püsimiseks oleks parim, kui inimene sekkuks sinna nii vähe kui võimalik. Ja mõistetakse, et inimese poolt abistajana eluringi sekkumine on vaid meie enda heaolutunde tõstmise, looduse loomulikele protsessidele see olulist mõju ei avalda.

Tuleb leppida tõsiasjaga, et ühegi teise seadusega ei ole võimalik teha muudatusi looduseseaduses ning meie suurim panus oleks, et loomulikul ajal ja viisil saabunud lõpule eelneks täisväärtuslik elu.

Matkamäng on tore mäng

Lea End-Kärmas,
Puhja Lasteaia tervishoiutöötaja,
projekti "Keskkonnaga ei mängita III" toimkonna liige

25. aprilli hommikul kogunesid Puhja kooli 1.–3. kl. õpilased ja lasteaia vanema rühma lapsed lasteaia õuele, et alustada matkamängu. Matkamäng toimub juba kolmandat kevadet projekti "Keskkonnaga ei mängita" ühe osana. Osales 15 võistkonda: Kariibi mere röövlid, Mull, Vikerkaar, Suitsupääsuke, Kevad, Sinilill, Kotkas, Südamed, Orav 5, Gepard, Hobune, Tuledraakon, Orav, Tulp, Päike. Lapsi saatsid õigetesse kontrollpunktidesse jõudmisel ja ülesannete lahendamisel 10. klassi õpilased ja lasteaiaõpetajad.

Kontrollpunkte oli kuus: lasteaed, aiand, alajaam, park, koolimaja, Mäeselja küla alguses olev majake. Igas kontrollpunktis ootas lapsi õpetaja koos ülesandega. Ülesanne kiiresti lahendatud saadi õpetajalt pusle järgmise kontrollpunkti pildiga, mis

tuli kiiresti kokku panna, et jõuda järgmise punkti. Ülesanded olid kontrollpunktides erinevad. Nii tuli mõnes punktis lahendada ristsõnu, tunda okste järgi ära puud, ajada läbi pika toru korki, mis ei olnud sugugi nii lihtne. Lapsed oli tublid ja taiplikud, said ülesannetega ruttu hakkama ja rada läbisid ilma vahejuhtumiteta.

Mängu lõpus saime kokku kooli staadionil, kus selgitati välja iga kontrollpunkti tublim võistkond. Kõik osalejad olid väga tublid, kuid tublimatest – tublimad olid võistkonnad Mull ja Orav 5 lasteaiaast, Kevad 2. klassist, Kariibi mere röövlid ja Sinilill 3. klassist ning Tuledraakon 1.klassist.

Eriauhinna otsustas oma kontrollpunktis kõige kiiremale võistlejale Marko Metslale anda õpetaja Milvi Haavandi.

Tublimad said tänukirja ja märgi, kus peal selle aasta projekti "Keskkonnaga ei mängita" selleaastane logo ja slogan.

Kui lastel autasud käes, tänati ka õpetajaid, kes mängu ette valmistasid ja kontrollpunktides lapsi ootasid. Tänuõnad kuu-

Võistkond Gepard 1.klassist Marian Jaarman, Helena Olep, Evelin Persidski, Liisa Aan, Kattre Voznjuk ja 10 klassist Margit Leinus

lusid õpetajatele Milvi Haavandile, Jaak Rattile, Ruth Maalile, Aili Tammele, Lea Järvele, Elle Salole, Einike Reinveldile ning Maarja Kikerpillile lasteaiast, kes hommikul lapsed teele saatis ja õpetaja Riin Massurile, kes staadionil lapsed vastu võttis ja autasustas.

Suur aitäh ka kooli 10. klassi tüdrukutele ja poistele, kes

Võistkond Orav 5 lasteaiast Vasily Chilaya, Regina Bazina, Indra Neltsas, Marleen Reminnõi ja õpetaja abi Nadežda Raid

viitsid oma väikeste kaaslastega raja läbida ja neid kontrollpunktides aidata. Aitäh lasteaiasõpetajatele Triin Pallile, Marje Normanile ja Nadežda Raidile, kes lasteaialapsi saatsid.

Tublid lapsed, huvitavad ülesanded ja päikesepaisteline ilm, kõik see aitas kaasa torele matkmängu õnnestumisele!

Gümnaasiumiõpilaste õppekäigud Võrtsjärve Limnoloogiakeskusesse

Artikli pani õpilaste kirjutiste põhjal kokku

Einike Reinvelt,

Puhja Gümnaasiumi füüsika- ja keemiaõpetaja

Projekti "Keskkonnaga ei mängita III" raames viibisid kümnete ja üheteistkümnendate klasside õpilased kahel aprillikuul esmaspäeval õppepäeval Võrtsjärve Limnoloogiakeskuses.

Meid võttis vastu teadur Anu Metsar. Päevakorras olid loengud Võrtsjärve kaladest ja veestikust, noodavedu, veeproovide võtmine Mustjärvest ja Võrtsjärvest ning võetud proovide analüüs.

11. klassi õpilane Kati Maaker kirjutab päevast limnoloogiakeskuses järgmist:

14. aprillil käisime koos 10. klassiga õppereisil Võrtsjärve ääres asuvas Eesti Maaülikooli Limnoloogiakeskuses. Ilm oli kahjuks väga tuuline ja jahe, kuid arvan, et saime kõik sealt kaasa uusi teadmisi.

Esitaks külastasime Eesti Maaülikooli Järvemuuseumi, kus tutvusime kaladega ja saime täita töölehti. Saime teadmisi, kuidas mingit kala ära tunda. Tuleb tunnistada, et mõnedest kalaliikidest, nagu näiteks turb, kuulsin esimest korda. Peale kalade nägime ka mõningaid kalapüügivahendeid, millega just vanasti kala püüti.

Poisid said proovida ka noodavedu, mida oli üpris lõbus vaadata. Kahjuks ei saanud nad ühtegi kala.

Päeva teine pool oli sisustatud loenguga, mida pidas meie teadur Lea Tuvikene, kes on Puhja Gümnaasiumi vilistlane. Ta kõneles meile Võrtsjärvest, selle sügavusest ja pindalast.

10. klassi õpilased loengut kuulamas ja töölehti täitmas

Veel saime teada, et mida madalam on vesi, seda rohkem on vetikaid. Ning võrdluses Peipsi järvega tuli välja see, et kalad võivad Peipsis surra suvel ja sügisel, sest siis on järves palju fosforit ja vähe lämmastikku. Nägime ka oksimeetrit, millega mõõdetakse hapniku sisaldust vees.

Meie järgmiseks ülesandeks oli jalgsimatk Mustjärve äärde. Seal mõõtsime vee temperatuuri, hapniku sisaldust ja läbipaistvust ning võtsime pudeliga vett. Seejärel suundusime tagasi ja võtsime proovi ka Võrtsjärvest. Järvemuuseumis võrdlesime veel vete värvust, pH-d ja juhtivust.

Päev oli küll väsitav kuid samas huvitav ja hea vaheldus tavalisele koolipäevale.

10. klassi õpilane Nikolai Konovalov külastas koos klassikaaslastega limnoloogiakeskust ühel teisel esmaspäeval:

Esmaspäeval, 21. aprillil toimus 10. klassi reaalharu õpetöö väljaspool koolimaja. Nimelt oli meil võimalik Eesti Maaülikooli Limnoloogiakeskuses veedetud kuue tunni jooksul omandada teadmisi kaladest ning nende püüdmisest.

Meie teistsugune koolipäev algas natuke hiljem kui tavaliselt. Peale lühikest bussisõitu jõudsimme meie õppekäigu sihtpunkti, mis asus märkimisväärselt looduskaunis kohas, Võrtsjärve idakaldal.

Pärale jõudes saime me tööülesanded, mida tuli kogu meie sealviibimise vältel täita. Järgnes tutvumine kaladega. Tutvustati erinevaid liike ja kalade ehituse eripärasid. Kalastiku mitmekesisusest saime ülevaate mitmete akvaariumide elanikke uurides.

Kui olime erinevate veeloomadega tutvunud ning nendega „sina peale” üle läinud, tegime väikese lõunapausi. Sellele järgnes retk lähedalasuvalle Mustjärvele, kust tuli võtta veeproovid, saamaks neid võrrelda Võrtsjärve omadega. Kõndides läbi metsa venis vandersellide kolonn pikaks ning selle matkajateketi viimane ahel, kus juhtusin olema ka mina, jäi ülejäänud seltskonnast maha. See tähendas ka seda, et Mustjärve äärde me ei jõudnudki, kuid saime see-eest nautida männimetsa vaikset mühisemist ja värsket õhku. Tagasiteel sai meie rühm kokku põhialgaga ning kõik koos seadsime sammud tuttavasse hoonesse.

Päeva lõpetas veeproovide analüüs ja loeng Võrtsjärve seisundist. Peale seda ronisid tulevased kalamehed ja limnoloogid väsinult bussi peale ning panid kodu poole ajama.

Ühes õppimine on Puhja Gümnaasiumis olnud heaks alternatiiviks klassikalisele õppevormile juba päris mitmeid aastaid. Õpilased on selle omaks võtnud ja tundub, et nii mõnigi teadmine on nii peaaegu et märkamatu või siis vähemalt valutumalt selgeks saanud.

Andre ja Priit 11. klassist lähevad noota vedama.

Õpilased binokulaariga erinevate kalade soomuseid võrdlemas ja üles joonistamas,

Jüripäev vallas

Milvi Sepp,

Puhja valla sotsiaalnõunik

Jüripäev oli ilus ja päikeseline. Puhja vallas tähistasime jüripäeva laste jooksudega Puhja Gümnaasiumi staadionil ja matkaga Kavilda Kiigemäele.

Lastejooksust osavõtjaid oli vähevõitu, toon ära kõik selle päeva spordihuvilised lapsed vanuses 2–12 a: Triine Uibokand, Maris Karu, Aleks-Mark Toomsalu, Robin Massur, Eliisabet Judin, Rihard Iljin, Rasmus Uibokand, Kaimo Kolesnikov, Riin Rehme, Mauro Mumm, Rennet Kala, Ronald Judin, Kristo Kardmaa, Armen Räis, Liisa Aan, Kelly Reisbiehh, Annabel Pure, Alo Paavilainen, Raimond Keerdo, Reili Rehme, Marian Jaarman, France Jaamann, Mario Kangro, Raido Vorobjovski, Vanessa Pure, Mariliis Lambing, Kristo Selleke, Ole Hint, Paul Kangro, Kaidi Käksi, Tairi Toomsalu, Kertu Moisto, Kristina Radtsenko, Kaur Laas.

Laste jooksule järgnes matk Kavilda Kiigemäele. Matkaraudu oli kolm: algusega Puhja alevikust, Rämsi külast ja Ulila alevikust. Selle aasta Puhjast algav matkarauda kulges läbi Vihavu ja Möisanurme küla. Üks pahatahtlik matkaja pööras ära ühe viida ja kolm neljandikku matkajatest (umbes 75 inimest) tulid Kiigemäele valet teed pidi, mis oli üle kilomeetri pikem ja pori-

ne. Tänu selle pahatahtliku matkaja vastutustundetule käitumisele jäi neil matkajatel läbimata ilus metsavahetee. Hea oli, et ilm oli päikeseline ja kõik matkajad jõudsid siiski Kiigemäele.

Kiigemäel lõpetas matka 125 osalejat. Matkalisi kostitasime tee ja kringliga. Süütasime koos jüripäeva lõkke ja loosisime autasud matkast osavõtnutele.

Foto: Milvi Sepp.

Sinodist ja muustki kirikuelus

Tiit Kuusemaa,
Puhja koguduse diakon

Vana tava järgi peab kirikurahvas kord aastas praostkonniti üheskoos nõu. Tänavu kogunesid 24. aprillil Valga praostkonna vaimulikest ja ilmikuist sinodisaadikud üle pika aja Puhja. Lisaks sõitis kohale ka luterliku kiriku peapiiskop Andres Põder. Kaja Udso lahkel loal saime oma koosolekut pidada seltsimaja kenas soojas saalis. Kaja oli ka mitmel moel lahkelt abiks selle ürituse korraldamisel.

Koosviibimise juhatas sisse meie vallavanem Vahur Jaakma südamliku tervituskõnega. Peapiiskop, kes mõne päeva eest just oli naasnud Tansaaniast, jagas oma reisimuljeid ja ka seda, mida meil siin vana kirikuna oleks õppida palju hiljem usklikuks saanud neegritelt. Iga koguduse vaimulik sai võimaluse lühidalt pajatada, mis aasta jooksul tema teenitava kiriku juures toimunud on. Ja toimunud on päris palju. Akadeemilise ettekande pidas ristimise teemal Ingmar Kurg. Koosoleku oluliseks punktiks oli praosti valimine. Mitte et praostkond oleks ilma juhita olnud, vaid umbes poolteist aastakümnet oleme pidanud hakkama saama praosti kohusetäitjaga. Seda rolli viimati täitnud Elva koguduse õpetaja Vallo Ehasalu seati ainsa kandidaadina üles ning valiti ka üksmeelselt ametisse.

Sinod lõppes ühise jumalateenistusega Puhja kirikus, kus teenisid kaasa kõik kohalviibivad vaimulikud. Jutlustas peapiiskop. Lauluga teenis kaasa ansambel *Dionysius*. Jumalateenistusel valitses erakordselt helge meeleolu. Pärast teenistust tuli paljunäinud kirikujuht minult uurima, kuidas küll nii pisi-ke maakogudus nii võimsa ansambli on saanud, ja seadis seda ka veidi hiljem ühel üldkiriklikul kirikumuusikute koosviibimisel väga positiivselt teistelegi eeskujuks.

EELK-s on tänavu aastateemaks ristimine. Praegusel ajal on inimeste arusaamad ristimisest vahel üpris imelikud ja kirikul on tõepoolest vaja ka ise julgelt selgitada, mis mõte, eesmärk ja kasu ristimisest on ja millistel tingimustel on võimalik seda üldse teha.

Pühapäeval, 25. mai õhtul toimub Puhja kirikus eriline jumalateenistus, mis pühendatud peredele ja lastele ning kus on ka plaanis lapsi ristida. Seal osalevad ühtlasi 'Külvaja' misjoniselti liikmed Soomest, kes on seni tõhusalt toetanud pühapäevakoolitööd meie kihelkonnas ja mujalgi Eestimaal. Võõral pinnal tuntakse end üksinda sageli ebakindlalt, ja üheskoos on julgem olla.

Setap on võimalus asjast huvitatud lapsevanemail ja ka suurematel lastel endil võimalus ühendust võtta Tiit või Miina Kuusemaaga. Telefonid: 7451561, 55563876 ja 58228259.

Puhja kogudus tänab kiriku ja pastoraadi ümbruse ohtlike puude mahavõtmise eest Vahur Jaakmat ning tegijaid Toots Normanni ja Priit Seppa. Nüüd saab õpetajapere tuulisematel öödel rahulikumalt uinuda kartmata, et murduv puu pastoraadi katusele kukub.

Vald on aidanud Puhja kirikusse soetada ka tulekustutid, aitäh!

PÖLLUMAJANDUSLIKE VÄIKEHOONETE OMANIKUD RÄMSIS, PUHJAS JA ULILAS!

Palun korrastada ja märgistada omaniku nime ja kontaktandmetega kasutusel olevad hooned 18. juuniks.

Peremehetud korratud väikeehitised lammutatakse. Ehitusseaduse kohaselt tuleb väikeehitise püstitamiseks taotleda kirjalik nõusolek omavalitsuselt.

Praegu on õige aeg seaduslikustada oma ehitised, st taotleda omavalitsuselt ehitus- ja kasutusload. Ehitusjärelevalve alustab tööd.

Juhan Pruusapuu, ehitusnõunik
730 0643, Juhan@puhja.ee

Sinilind rändab Haldjariiki

Katrin Hommik,
Sinilinnu juhendaja

16. mail kell 19 esietendub Puhja Seltsimajas tantsuetendus „Haldjamäng”.

Sinilinnu tantsijad toovad lavale loo headusest ja kurjusest, inimlapse ja haldjate sõprusest. Ühel öhtul, kui Tüdruk on oma toas rahulikult uinunud, tulevad haldjad. Nad paluvad Tüdru-

ku abi. Haldjariiki on vallutanud kaks Pimeduse Haldjat, kes kaotanud Haldjariigis kogu rõõmu. Päästja saab olla vaid inimlaps...

Peaosades astuvad lavale *Sinilinnu* vanema rühma tantsijad. Kuna sel kevadtalvel võttis trupp vastu ka noorema rühma, saab laval esmakordselt näha palju väikeseid tantsijaid, kelle kanda haldjalaste roll.

Maanaine ajas ja ruumis

Selleks, et tunnustada eesti maanaisi ja nende tööd, kuulutab Eesti Põllumajandusmuuseum mais 2008 välja konkursi „Maanaine ajas ja ruumis“.

Konkursi raames ootame maal elavate või elanud naiste meenutusi igapäevaelu toimetuste, kombestiku, töö ja pereelu kohta. Olulised on maanaise isiklikud kogemused ja hinnangud. Olmekirjeldused peaksid olema võimalikult detailsed ja täpsed. Mälestusi võiks täiendada fotode, dokumentide, esemete või muu lisamaterjaliga. Soovi korral tagastab muuseum lisad pärast kopeerimist. Kogutud materjal säilitatakse Eesti Põllumajandusmuuseumis ja kasutatakse 6. märtsil 2009 avatava näituse „Maanaine ajas ja ruumis” koostamisel. Alates 2008. a novembrist hakkame välja kuulutama kuu maanaist. Kogutud materjali põhjal valitakse 2009. a emadepäeval **aasta maanaine**.

Mälestused, annetatavad või kasutamiseks antavad esemed, fotod jm materjali palume saata või tuua Eesti Põllumajandusmuuseumisse aadressil Pargi 4, Ülenurme 61714, Tartu maakond **kuni 2009. a veebruarini**. Juurde palume kindlasti märkida oma nime, sünniaasta ja kontaktandmed.

Informatsioon näituse ja konkursi kohta tel 739 3819 või emaili aadressil kerle.arula@epm.ee. Üldine info tel 738 3813 või emaili aadressil mare.viiralt@epm.ee.

Alates 1. augustist 2008 võimalik valida kuu maanaist Eesti Põllumajandusmuuseumi kodulehel www.epm.ee.

Meenutuste kirjapanekul olgu teile abiks alljärgnev küsimustik.

Maanaise eluolu

Küsimustik

Nimi

Sünniaasta ja -koht

Haridus

Mis kooli lõpetanud?

Kas on põllumajandusharidus? Milline?

Abielu ja lapsed

Kas on abielus? Mis aastast?

Kui palju lapsi, vanus?

Valikuvõimalused

Kas oli võimalik valida, kuhu minna õppima, elama või tööle?

Kas maale või linna?

Mis elukutse valida?

Millised need võimalused seisnesid?

Milline on olnud ilusaim/raskeim aeg elus? Miks?

Kui vanalt või milliste sündmustega seoses loeti naine täisealiseks, vanaks, vanatüdrukuks?

Kas olete rahul oma eluga, mida kahetsete?

Kuidas on poliitilised võimuvahetused mõjutanud maanaise elu? Kuidas on seeläbi muutunud igapäevased tööd ja tegevused? Milline ajaperiood on olnud kõige raskem/kergem?

Majapidamine

Millised uued seadmed jm tarvikud muutsid naise elu maal ja kuidas (elekter, pesupulber, kodumasinad jne – võiks konkreetsetelt nimetada, mis firma ja mis aastal saadi)? Milliseid vahendeid tehti ise (seep)? Kuidas?

Töö ja puhkus

Kui palju kulus aega tööle ja puhkusele ühe päeva lõikes?

Kuidas oli erinevate tööde tegemine jaotunud peremehe, perenaise ja laste vahel?

Kuidas tööjaotus muutus teie elu vältel?

Kuidas üksteist abistati?

Kelle käes oli peres rahakott? Kas naisel oli oma raha ja kust see tuli?

Kas töö kõrvalt jäi aega iseenda jaoks? Kui, siis millega tegeleti, mis olid huvialad?

Millist käsitööd tehti?

Riietus, kosmeetika

Mida kanti argipäeval, mida pidupäeval?

Milliste sündmuste puhul paremini riietuti?

Millised reeglid kehtisid riietusele linna, külla, pulma, matusetele jne minnes?

Milliseid kosmeetikatarbeid kasutati? „Kodused iluretseptid“

Aita rajada Eestisse ajakirjandusmuuseum

1766. aasta hilissügisel hakkas Põltsamaa külje all Kuningamäel ilmuma nädalalõik „Lühike õppetund”. See oli esimene eestikeelne ajakirjandusväljaanne. Lehte pani kokku Põltsamaa tohter Peter Ernst Wilde ja seda tõlkis August Wilhelm Hupel.

2016. aastal saab Eesti ajakirjandus 250-aastaseks. See on väärikas tähis Eesti kultuuriloos. Ajakirjanduse toel on eestla-

sed kujunenud rahvuseks ja ehitatud üles oma riigi. Seda kõike arvestades tundub ehk kummalisena, et Eestis puudub täna mäluasutus, mis talletaks, korrastaks ja vahendaks laiemale avalikkusele rahvuslikku ajakirjanduslugu.

Eesti ajakirjandusmuuseumi asutamine on meie mitteilundusühingu peamisi eesmärke. Eeskuju selleks pakuvad Soome (*Rupriikki*), Suurbritannia (*National Media Museum*),

Saksamaa (*Internationales Zeitungsmuseum*), USA (*Newseum*) ja teiste riikide kogemused. Lisaks ajakirjandusele võiks tulevane muuseum talletada ka reklaami ja trükikunsti ajalugu.

Meil oleks väga hea meel, kui ajakirjandusloog kogumisel ja muuseumi rajamisel tuleksid appi kõik, kel idee Eesti ajakirjandusmuuseumist tundub südamelähedane ja huvitav.

Suurimat tuge vajame kogude loomisel. Võtame vastu ajakirjanduse, reklaami ja trükikunsti ajalooga seotud esemelisi annetusid. Oleme ette tänulikud esemete eest, mis seotud ajakirjanike ja trükikalite kutsetööga (nt trüki- ja kirjutusmasinad, trükikodadest ja ajalehtoimetustest pärinevad esemed, diktofonid, vanad pressikaardid, kutsetunnistused, diplomid, päevikud, ajakirjanduse, reklaami ja trükikunstiga seotud raamatud, heli- ja videosalvestused jms). Erilist huvi pakub meile pörandaluse ajakirjandusega seonduv. Samuti kogume ajakirjanike ja toimetuste tööga seotud fotosid. Foto juurde palume lisada

väike märgukiri selle kohta, mida on fotol kujutatud, millal ja kus on foto tehtud, fotodel esinevate inimeste nimed, kes on foto autor.

Lisaks esemetele oleme tänulikud loodava Eesti ajakirjandusmuuseumi heaks tehtavate rahaliste annetuste eest. Annetus võib kanda MTÜ Ajakirjanduse uurimis- ja koolituskeskus arveldusarvele SEB 10220081695013. Makse selgitusse palume kirjutada märksõna "pressimuuseum".

Samuti otsime kontakti inimestega, kes soovivad vabatahtlikuna panustada muuseumi arendusse ning näituste, koolituste, seminaride ja konverentside ettevalmistusse.

Meie kontaktandmed on:
MTÜ ajakirjanduse uurimis- ja koolituskeskus
J. Kuperjanovi 4, Põltsamaa 48105, e-post: aukk@hot.ee
Täname ette kõiki abilisi!

Kogume kettaid! Eesti Spordimuuseum palub abi!

Eesti Spordimuuseumis avab jaanipäeva paiku ukсед meie kergejõustiku tänasele paraadalale – kettaheitele – pühendatud näitus. Näituse paremaks õnnestumiseks vajatakse muuseumis spordisõprade abi.

Nimelt on kavas eksponeerida võimalikult palju ja võimalikult erinevaid kettaid. Seega, head spordisõbrad, kellel on tal lel mõni vana või uuem või muudmoodi põnev heitevahend, saab seda nüüd avalikkusele esitleda. Sealjuures on tähtsad ka konkreetsete ketastega seonduvad lood. Iga eksponeeritav heitevahend saab ära rääkida oma loo – kes seda on kasutanud, kuidas ketas saadi, juhtunud õnnestumised ja äpardused jne. Kettad võivad olla ka omavalmistatud või katkised, samuti võib muuseumile pakkuda ka muid esemeid, mida on kettaheiteks kasutatud.

Kettakogumise kampaania kestab 31. maini 2008. Kellel asja vastu huvi, saab näituse tegijatega ühendust võtta telefonidel 730 0758, 53 425 200 või meili teel info@spordimuuseum.ee. Samuti võib muuseumile kirjutada aadressil: Eesti Spordimuuseum, Rütli 15, Tartu 51007.

NB! Näitusele kaasa aitajatele kingitakse tasuta pääsmed spordimuuseumisse. Ja muidugi tagastatakse kõik väljapannemiseks toodud kettad näituse lõppedes omanikele.

TASUB TEADA

Riik küsib raha tagasi

*Kai Sipp,
Sotsiaalkindlustusameti pensionide ja
toetuste osakonna juhataja kt*

Sotsiaalkindlustusamet küsib mõnikord inimestelt neile makstud raha tagasi. See tekitab arusaamatust ja kutsub esile proteste: kui olete maksnud, siis tagasi küsida ei tohi!

Vaatame siiski meie kõigi südame rahustuseks üle need alused, mis kohustavad Sotsiaalkindlustusametit raha tagasi küsima.

Üldprintsip on see, et riigilt pensioni, toetust või hüvitist saav inimene peaks meeles pidama, et erinevate pensioniliikide, peretoetuste ja hüvitiste puhul on seadustega kehtestatud erinevad maksmise tingimused. Seetõttu on vajalik teavitada pensioniametit kõigist asjaoludest, mis võivad põhjustada pensionide, toetuste ja/või hüvitiste maksmise lõpetamise või vähendamise. Muutustest mitteteatamise korral jätkatakse maksimist endistel alustel ning vea ilmsiks tuleku ajaks võib olla tek-

kinud enamaks, mis tuleb riigile tagastada.

Vaatame, missugused on tüüpsituatsioonid, kus inimeste jaoks ootamatult võidakse osa neile makstud rahast tagasi nõuda.

Võtame näiteks vanemahüvitise. Lastega kodus olevad emad teevad vahel mõne töö lapse kõrvalt, või saavad muud tulu, mida maksustatakse sotsiaalmaksuga, kuid unustavad, et sellest oleks vaja pensioniametit teavitada. Siinkohal peab eriti rõhutama, et kõik preemiad, toetused, hüvitised jne, mida tööandja maksab, on üldjuhul maksustatavad sotsiaalmaksuga.

Mõnikord on tekkinud enamaksed näiteks siis, kui isikul on sõlmitud töövõtuleping teatud ajaks ning selle lõppedes, vanemahüvitise saamise ajal makstakse talle välja suurem osa töötasust või isegi kogu töötasu. Juurdeteenitud tulu mõjutab vanemahüvitise suurust samal kalendrikuul ja seetõttu on teavitamine vajalik.

Peretoetuste ning puudega inimeste sotsiaaltoetuste maksmisel võivad enamaksed tekkida siis, kui vanemad ei täida perekonnaseadusest tulenevat lapse ülalpidamise kohustust ja

seega ei ole neil ka õigust lapsega seotud toetustele.

Enammakse võib tekkida ka siis, kui 16-aastane või vanem laps jätab oma õpingud pooleli. Andmed Eesti Hariduse Infosüsteemist laekuvad Sotsiaalkindlustusameti Infosüsteemi mõningase hilinemisega ning kui Sotsiaalkindlustusamet selle asjaolu mõne aja pärast avastab, on juba tavaliselt tekkinud peretoetuste enammakse.

Sageli unustatakse teavitada pensioniametit sellest, et perekond on Eestist lahkunud ja asunud elama välismaale, ent peretoetusi makstakse vaid Eestis alaliselt elavatele inimestele.

Ka pensionide puhul on tihti oht enammakse tekkimiseks. Üldjuhul makstakse vanaduspensionini ja töövõimetuspensionini ka siis, kui pensionär töötab.

Kuid toitjakaotuspensionini ja rahvapensionini toitja kaotuse korral töötamise ajal ei maksta, välja arvatud alla 18-aastasele lapsele või alla 24-aastasele päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis või täiskoormusega õp-
pijale.

Ennetähtaegset vanaduspensionini kuni vanaduspensionialiseks saamiseni töötamise korral samuti ei maksta. Kui ennetähtaegset vanaduspensionini saav inimene, olles veel mitte vanaduspensionieas, asub tööle, kuid pensioniametit sellest ei teavita, siis makstakse talle ennetähtaegset vanaduspensionini ebaseaduslikult edasi ning tekibki enammakse.

Pensionini enammakse võib tekkida ka siis, kui pensionini määramiseks või ümberarvutamiseks on teadlikult esitatud valeandmetega dokumente.

Pensionide ja samuti puuetega inimeste sotsiaaltoetuste puhul võib tekkida enammakse toetuse saaja paigutamisel kinnipidamiskohta. Pensionini ja sotsiaaltoetuste maksmine peatatakse kinnipidamiskohas viibimise ajaks. Samuti ei maksta hoolekandeesutuses elava või haiglas hooldusravil viibiva isiku kohta hooldajatoetust.

Oluline on teada, et Sotsiaalkindlustusamet kontrollib iga-

kuiselt tagantjärele Maksu- ja Tolliametilt laekunud isikustatud sotsiaalmaksu andmete alusel pensionide, toetuste ja hüvitiste määramise õigsust nende väljamaksete osas, mille väljamaksmine on seotud sotsiaalmaksuga maksustatava tulu saamisega.

Eesti Hariduse Infosüsteemi andmete alusel aga kontrollitakse peretoetusi, toitjakaotuspensionini ja õppetoetust saavate kuni 24-aastaste noorte õpingute jätkamist või katkestamist.

Seega – kõigist muudatustest, mis mõjutavad pensionini-toetuse-hüvitise saamist on kindlasti vajalik pensioniametit teavitada. Ainult nii saab enammakset ja selle hilisemat tagasinõuet vältida.

Mis saab siis, kui enammakse on tekkinud?

Pensioniametil on õigus enammakstud summa kinni pida veel maksmisele kuuluvatest pensionidest, toetustest ja hüvitistest. Juhul, kui nende maksmine on lõppenud, võib pensioniamet teha enammakse tagasinõudmiseks ettekirjutuse.

Sellega seoses on praktikas mõnikord probleemiks, et pensioniametite kirjad, otsused ja ettekirjutused ei jõua mingil põhjusel adressaadini. Näiteks sellepärast, et inimene ei ole teavitatud pensioniametit oma kontaktandmete muudatustest.

Juhul, kui haldusakti ei õnnestu inimesele kätte toimetada, siis alates käesolevast aastast on pensioniametil õigus kasutada Ametlike Teadaannete abi ja avaldada teated elektroonilises portaalis. Avaldamisega loetakse teated kättesaaduks.

Seega oleks tark tegu mõnikord külastada Ametlike Teadaannete kodulehekülge aadressil <http://www.ametlikudteadaanded.ee/> - kes teab, võib-olla on mõni teade teie kohta sinna ilmunud.

Sotsiaalkindlustusamet tahab olla meie klientidele hea partner ja seetõttu püüame lahendada neid kitsaskohti, mis mõlemale poolele veel probleeme tekitavad. Pöörduge julgelt elukohajärgsesse pensioniametisse, kui miski jäi arusaamatuks või hinge vaevama - püüame koos lahenduse leida. Tervist ja edu!

Koolijuhi amet muutub stabiilseks

*Peeter Kreitzberg,
riigikogu kultuurikomisjoni esimees*

Neljandal katsel õnnestus muuta koolijuhtide töölepingud tähtajatuteks. Üllatav oli kuulda kõigi erakondade toetusest eelnõule, mis varasemalt mitu korda menetlusest välja hääletati. Ilmselt on paranenud arusaam suurema stabiilsuse vajadusest hariduses. Alates 1. augustist 2008 pole lasteaja juhatajatel, huvikooli juhtidel, põhikooli ja gümnaasiumi direktoritel ning kutseõppeasutuste juhtidel vaja iga 5 aasta tagant uuesti kandideerida oma ametikohale.

Endised regulaarsed konkursid muutusid mõneski kohas mugavaks vahendiks koolijuhtide parteistamisel. Tahad edasi ametit pidada – astu erakonda. Või asendati tubli koolijuht võimuolevale erakonnale lojaalsema tegelasega. Pole mugavamalt võimalust kui ebamääraste kriteeriumide ja poliitilise juhtimise alusel toimuva konkursi abil direktorite väljavahetamine. Oleme näinud, kui lihtne on 5-aastase intervalli tagant toimival konkursil „valida” senise tubli eestikeelse gümnaasiumi direktori kohale venekeelne inimene, oleme näinud, kuidas eesti ühes suuremas linnas on haridusasutuste juhtimine koondatud ühe partei liikmete kätte. Kui koolijuht ei täida oma ülesandeid või käitub vääritult, on tööseadusandluses olemas vahendid te-

mast vabanemiseks. Nende kasutamine on ka kõige eetilise ja läbipaistvam moodus töösuhete lõpetamiseks, selle asemel, et muuta konkursid arveteklaarimise vahendiks, kus koolijuhtil puuduvad igasugused võimalused ennast kaitsta. Koolides toimub sisehindamine, riik täidab järelevalve funktsiooni. Tähtajatud töölepingud on Euroopa õigusruumis normiks, mitte erandiks.

Soome kooli eduloo üks löik räägib meile koolijuhi autonoomiast, sõltumatuses – mis toob aga kaasa suure vastutuse. Autonoomia realiseerub läbi tähtajatute töölepingute. Laskem siis ka meie koolijuhtidel rahulikult oma tööd teha, kandes kõrge haridusväärtsusi. Väline kontroll peab üha enam asenduma koolijuhi suurema professionaalsuse ja südametunnistusega. Oleme niigi oma hariduskorralduses palju asju ülestandardiseerinud, mille kõige ilmekamaks näiteks on praegused riigiek-samid. Ja lõppude lõpuks ei vaja me parteikoole.

Meil on südametunnistuse vabadus. Kool ja tema direktor peavad teenindama kõiki õpilasi võrdselt, sõltumata nende vanemate ja nende endi maailmavaatetest. Kool on viimane koht, mis tohiks muutuda ühekülgse poliitpropaganda kohaks.

Mitte vastutus partei, vaid laste hariduse eest on haridusjuhi ülesanne!

Ja kaugeltki vähetahtis pole asjaolu, et koolijuhiks kujune-

takse pikkade aastate vältel. Haridusjuhtidele peab andma võimaluse pühenduda parema arusaamise ja omandatud teadmiste ja oskuste abil kooli juhtimisele. Ta ei pea raiskama oma aega poliitmeeldimisele, vaid peab seda kulutama haridusprotsessi juhtimisele. Põhiseadus ei keela koolijuhtidel erakonnastuda, kuid kas ei tuleks haridusele kasuks kui juurduks kirjutamata seadusena koolijuhtide poliitiline neutraliteet. Muidugi mitte valimistel. Kriitilist mõtlemist, mida tänapäeval peetakse üheks tähtsaimaks hariduse eesmärgiks, saab arendada vaid see kool, kus kriitika on sallitud, isegi omavalitsuse ja riigi aadressil, kus erinevad tõlgendused leiavad kajastamist.

Ehk julgustab suurem stabiilsus enam võimekaid noori inimesi kandideerima haridusjuhi ametikohale. Võimalik, et tuleks muuta ka seniseid nõudeid kandideerijatele. Me saame rohkem haridusjuhte, kes jõuavad ameti selgeks saada ja kelle nime järgi pärast koole kutsutakse. Haridusjuht kujundab haridusasutuse näo. Pooldaksin eelneva pedagoogilise tegevuse nõude taastamist haridusjuhi kandidaatidele. Siis oleks paremini teada tema suhtlemisomadused õpilaste ja kolleegidega, samuti initsiatiivikus. Vaatleksin haridusjuhte peapedagoogidena, mitte majandusjuhtidena.

Mis juhtus Võrtsjärve konstaablipiirkonnas?

*Alik Säde,
juhtivkonstaabel*

Puhja

- 24.04.2008 varastati Tartumaal Puhja vallas remondiobjektilt kolm veoautokoormat freesasfalti. Alustati kriminaalmenetlust.
- 20.04.2008 tungis Tartumaal Puhja vallas Rämsi külas ühte korterisse naabri koer. Kutsuti kohale koerapüüdjad.
- 13.04.2008 avastati, et Tartumaal, Puhja vallas, Vihavu külas on sisse murtud OÜ TKA Liimipuidutsehhi ja ära on varastatud paksusmasin väärtusega 48 000 krooni, kuus hüdraulikaseadet väärtusega à 16 000 krooni, kontorist arvuti ja mitmesuguseid erinevaid käsitööriistu. Vargusega tekitati kahju kokku 200 000 krooni. Alustati kriminaalmenetlust.
- 11.04.2008 juhtis alkoholijoobes Lennart (1987) mootorsõidukit. Alustati väärteomenetlust.
- 09.04.2008 rikkus alkoholijoobes Alvar (1990) Tartumaal Puhja vallas Puhja alevikus Nooruse 2 maja ees avalikku korda ja teiste isikute rahu. Koostati väärteoprotokoll.
- 06.04.2008 juhtis alkoholijoobes Jaanek (1990) Tartumaal Puhja vallas Ulilas traktorit. Alustati kriminaalmenetlust.
- 22.03.2008 juhtis alkoholijoobes Kalle (1972) Tartumaal, Puhja alevikus, Nooruse tänaval mootorsõidukit Mercedes. Alustati kriminaalmenetlust kuna analoogne rikkumine on Kallel ühe aasta jooksul juba teistkordne.
- 23.03.2008 toimetati Tartumaal Puhja vallas Ulila alevikus joores olekus naisterahvas (1985) Tartu arestimajja kainenema.
- 22.03.2008 juhtis Tartumaal Puhja alevikus alkoholijoobes Igor (1970) mopeedi. Koostati väärteoprotokoll.
- 13.03.2008 juhtis alkoholijoobes Jaanek (1990) Tartumaal, Tartu-Viljandi mnt- Hommiku tänava ristmikul mootorsõidukit BMW525. Alustati kriminaalmenetlust kuna Jaanekit on teist korda aasta jooksul karistatud mootorsõiduki juhtimise eest alkoholijoobes.
- 14.03.2008 rikkusid Tartumaal, Puhja vallas, Ulila alevikus, Kesk 22 trepikojas kohalikud noormehed avalikku korda. Alustati väärteomenetlust.
- 07.03.2008 rikkus alkoholijoobes Volli Piilu baarisavalikku korda ja mees toimetati kainenema Tartu arestimajja.

Rannu

- 29.04.2008 juhtis alkoholijoobes Kalmer (1967) mopeedi .
- 15.03.2008 varastati Tartu-Viljandi maantee äärest ära märk koos postiga (valgel taustal roheline tammeleht ja all kiri Võrtsjärve hoiuala) Vargusega tekitati kahju kokku 1285 krooni. Alustati kriminaalmenetlust.
- 01.03.2008 kuulas Jaanus (1986) Tartumaal Rannu vallas valju muusikat, mis kostus trepikotta ja naaberkorteritesse. Sellega rikkus Jaanus avalikku korda ja majaanike rahu.

Konguta

- 15.04.2008.a. peksis Paul (1945) Tartumaal, Konguta vallas, Vahesaare talu metsas isiklikul pinnal tekkinud tüli käigus Lembitut (1942). Alustati kriminaalmenetlust.
- 11.04.2008 öösel korraldati Ristiku puhkebaasis ilutulestikku, millega segati teiste isikute öörahu. Alustati väärteomenetlust.
- 20.03.2008 avastati, et Tartumaal, Konguta vallas, Külaaseme külas on taluhoovist varastatud kilekatte all olnud punast värvi murutraktor DINO, väärtusega 26 000 krooni. Alustati kriminaalmenetlust.
- 09.03.2008 hommikul kuulas Tanel (1984) Konguta vallas Mälgü külas oma korteris valju muusikat, mis kostus trepikotta ning naaberkorteritesse, sellega rikkus mees majaanike kodurahu ning avalikku korda. Alustati väärteomenetlust.

Alates 24.03.2008 toimub Puhja valla konstaablite vastuvõtt teisipäeviti ja reedeti kella 09.00 kuni 10.00 uutes ruumides Puhja alevikus Nooruse 2A II korrusel.

Võrtsjärve konstaablipiirkonna konstaablite telefonid ja e-mailide aadressid:

Alik Säde, 5330 7118, 518 9717, alik.sade@louna.pol.ee
 Jaanus Tera, 5330 7119, jaanus.tere@louna.pol.ee
 Janek Lepik, 5330 7117, janek.lepik@louna.pol.ee
 Tiit Treial, 5330 7121, tiit.treial@louna.pol.ee

Rohkete spordielamustega aprillikuu

Jaak Ratt,
treener

Ilmatsalus toimus Tartumaa korvpallimeistrivõistluste II ring 6.–7. klassi vanuserühma poistele.

Puhja poisid alustasid teist ringi kolmanda koha positsioonilt. Kohe esimesest mängust Ilmatsalu Põhikooliga sõltus, kas jääme sellele kohale ka edasi. Mäng kulges korvide vaevalt ja närviliselt nagu esimesed mängud ikka. Lõpuks suutsid meie poisid tulemusega 17–14 võita. Hoopis teisest mastist oli mäng Kambja Põhikooliga, kellele esimeses ringis kaotasime 11 punktiga. Kuu aega koduseid harjutamisi koolitundides oli meie mängu kardinaalselt muutnud. Seda imestasid ka võistlust juhtinud kohtunikud. Mängus Kambjaga paistsid silma kõik meie mängijad. Tagaliin ei mänginud enam pimesi tormates. Põrgatati kaalutletult, oodates löikeid ründelauda. Ründelaudas suudeti lauavõitlusest saadud pallid kohe korvi saata. Mäng Kambja vastu võideti tulemusega 30–14. See aga tähendas, et kahe ringi kokkuvõttes olid meie poisid Kambja vastu 5 punktiga plussis ja saavutasid üldkokkuvõttes II koha. Esikoha võitis Ülenurme Gümnaasium, kellele kaotasime tulemusega 11–37. Aga ka selles kohtumises ei mängitud allaandmise meeleolus. Vähemalt esimesel poolajal oldi kaitses aktiivsed ja segati vastase mängu sedavõrd, et Ülenurme tabavusprotsent oli tavapärasest nigelam. Teisel poolajal lasti Ülenurme võistkonnal, kes on Eesti noorte meistrivõistlustel omas vanusegrupis üks parimaid, minna oma teed. Meie võistkonnas olid parimad korvikütid J. Lait 27 p., L. Kauer 20 p.

Esireas vasakult: R. Reinhold, M. Menšikov, J. Variksaar, T. Lehtmet. Tagareas: J. Lait, M. Saalits, T. Lainevool, R. Lokk, L. Kauer.

Sama võistkond mängis kaks nädalat hiljem ka Tartumaa koolinoorte 6.–7. klasside võrkpallimeistrivõistlustel Nõos.

Mängisime n õ vana rasva pealt. Enne võistlust vaid kaks koolitundi harjutamist jäi väheks. Meie poisid jäid 2:0 alla nii võitjale Nõo Põhikoolile kui ka teise koha saanud Elva Gümnaasiumi poistele. Pallinguga ja altsöödu tehnikaga meie poisid hätta ei jäänud. Küll aga jäi puudu oskustest meeskond ründelöögile mängida ja vastase ründelööke blokeerida. Selle turniiri kasulik osa oli aga see, et poisid said näha kuidas mängitakse tõelist võrkpalli, sest samal päeval mängisid ka gümnaasiumi vanuserühma poisid. Sai selgeks, et on tore küll kui ülalt või altsööduga saad palli vastase väljaku poole saata. Tähtsam on aga saadud teadmine, et tehnika õppimine on oluline mängu

oma väljakupoolele organiseerimiseks läbi kolme puute ründelöögiks ja ka ründelöök sooritada.

Nõo Reaalgümnaasium, Rannu Keskkool ja Puhja Gümnaasium on viimaste aastate maakonna tugevaimad meeskonnad. Eeltoodud järjestuses saadi ka kohad selle vanuserühma turniiril. Puhja noormeestel ei vedanud seetõttu, et seoses lõpuksamiteks valmistumisega ei saanud kaasa mängida kaks meie põhimängijat E. Hurt ja S. Pruusapuu.

Kolmanda kohaga turniiril pidid leppima T. Tali, A. Lemberg, P. Sonn, M. Saksjaak, S. Markov. Pildilt puudub võrgu ees ootel M. Järvet ja mängus Rannu vastu vigastada saanud T. Naan.

Nõos toimus ka 6.–7. klasside võrkpalliturniir tütarlastele.

Meie tüdrukud saavutasid kolmanda koha Nõo Põhikooli ja Lähte Ühisgümnaasiumi järel.

Võrkpallitüdrukud R. Rehme, K. Konoplitski, M. Laars, R. Rehme, K. Käkki. Pildilt puuduvad M. Kaasik, K. Luik.

Aprilli keskel sai Puhjas teoks ka kaks uut turniiri. Eesti-maa Kultuurkapitali Tartumaa Ekspertgrupi finantsabi toel toimus 18. aprillil Puhja Cup 2008 võrkpallis 8.–9. klasside noormeestele. Eesmärgiks oli anda mängukogemusi sama vanuserühma kooliliigas kahel etapil osalenud Puhja, Elva ja Rannu meeskondadele.

Rannu Keskkooli näol oli samas tegemist ka kooliliiga vabariikliku turniiri võitjaga. Neljanda võistkonnana liitus Puhja Cup turniirile Rõngu Keskkooli meeskond. Selle aasta veebruarist treenib Rõngu meeskonda Rannu Keskkooli võistkonda treenerina juhendav E. Kangur. Rõngu meeskond oli jõuline ja ka küllaltki hea tehnikaga. Turniiri esimese mängu kohtusidki meie noormehed Rõnguga. Mäng oli väga tasavägine ja kahjuks kolmandas otsustavas geimis pidime ühepunktilise kaotusega 14:15 tunnistama vastaste paremust. Ettearvatult võitis kõik kohtumised Rannu Keskkool. Rõngu Keskkool oli teine ja Puhja Gümnaasium Elva Gümnaasiumi ees kolmas. Sama esikolmik oli ka 23. aprillil Lähtel toimunud 8.–9. klasside noormeeste maakonna võrkpallimeistrivõistlustel. Puhja võitis Lähtel Elva Gümnaasiumi ja Nõo Põhikooli, kaotas aga Rannu ja Rõngu Keskkoolile.

Puhja poisid võitsid nii Puhja Cup 2008 kui ka maakonna meistrivõistluste turniiril kolmanda koha. Esireas: K. Karja, K. Kimask, S. Säde. Tagareas: K. Siimer, P. Pokk, H. Kährrik, K. Kangro.

19. aprillil toimus Puhja vilistlaste ja gümnaasistide karikaturniir võrkpallis.

Vilistlaste au päätsid kõigile üllatuseks neiud.

Turniiril parima üllataja auhinna sai A. Uiboupin (vasakult esimene) ja parima vilistlase auhinna L. Uiboupin. Turniiril neljanda koha saanud võistkonda kuulusid veel E. Uiboupin, K. Sepp, M. Luts ja A. Karja.

Parima põhikooli mängija auhinna sai K. Siimer, kes mängis kolmanda koha võitnud Puhja Gümnaasiumi 9 A klassi võistkonnas. 10 klassi koondis oli turniiril teine ja rändkarika võitis gümnaasistide ühendvõistkond.

PILT 6 : P. Sonn, A. Lemberg, E. Hurt, S. Pruusapuu (parim gümnaasist), T. Tali, T. Paavilainen.

Täname Eestimaa Kultuurkapitali Tartumaa Ekspertgruppi, kes finantseeris turniiri auhinnakomplektid.

Loodame, et sellel aastal Puhja Gümnaasiumi lõpetajate seast tuleb täiendust võrkpalli mängivate vilistlaste ridadesse. Tekkis ka mõte, et miks mitte korraldada turniir eraldi ka neidudele.

Aprillikuu viimasel päeval võistlesid Elvas kunstkattega jalgpalliväljakul 6.–7. klasside vanuserühma poisid Tartumaa koolinoorte jalgpalli meistrivõistlustel.

Puhja poiste jaoks ei olnud see hea päev. Kuus võistkonda loositi kahte alagruppi. Kuigi mängus Laeva Põhikooli vastu toimus mäng ainult Laeva meeskonna väljakupoolel, ei leidnud pall teed Laeva väravasse ja tulemus oli 0:0 viik. Mäng Elva meeskonnaga kulges vahelduva eduga palli valdamisel. Meie poistel oli mitmeid võimalusi rohkem kui vastastel, aga ikkagi ei suutnud me lüüa väravat. Ka see mäng lõppes 0:0 viigiga nii nagu ka Laeva Põhikooli ja Elva Gümnaasiumi mäng. Otsustavaks said penaltid. Siin eksisid meie poisid vastastest rohkem ja nii jäi Puhja poiste osaks finaalingist väljajäämine ning 5.–6. koha mäng Kallastega. Mängu algul läksime Kallaste omavärvast juhtima ja teise värava löi vastastele M. Menšikov.

0:0 viigimängud alagrupivastastega ei tähendanud, et Puhja poisid mänginuks halvasti. Meie võistkonnas ei mänginud meie kaks põhimängijat. R. Lökk, kes võistles turniiril Itaalias ja E. Vorobjovski haiguse tõttu. Treenerina oli selles olukorras keeruline leida see õige meeskonnakoosseis ja õige paigutus väljakul. Seda näeb mäng- mängult, mis on kõige õigem. Teisi innustavalt mängis R. Reinhold. Mängujuhina ja enesekindla mängijana tõusis esile R. Männiste, kes realiseeris ka mõlemad penaltid. Meeskonna usalduse pälvisid talvel vähem treeningutel harjutanud S. Helimets, T. Lainevool, D. Kaasik. Turniiri võitis Ülenurme Gümnaasium Nõo Põhikooli ees.

Puhja poisid enne mängu. Vasakult :T. Lainevool, E. Lepik, S. Helimets, M. Menšikov, R. Männiste, D. Samoilov, R. Reinhold.

Piltide autor on J. Ratt .

Maikuu õnnesoovid

LINDA PEDJA
EDUARD METSIK
ENDLA GÄRTNER
AKSELLA KÄOMETS

ALMA LAATS
VILMA KANN
TAISSIA GLAZUNOVA
ELTI LANG
MAIMU KOOSAPOEG

Valla uus kodanik

Alar Kadai
Irina Fabritsi
15.04.2008 sündis tütar
KARINA KADAI

MÄLESTAME

SIRJE KLAOS

surn 14.04.2008

PUHJA SELTSIMAJA ANNAB TEADA

6.–30. mai kutsub Puhja Seltsimaja laste kunstiring kõiki huvilisi oma tööde NÄITUSELE. Tasuta

Puhja Seltsimajas reedel, 16. mail kell 19. 00 LASTE JA NOORTE BALLETRUPP SINILIND KEVADETENDUS „HALDJAMÄNG“

Lavastus ja koreograafia Katerin Hommik
Kostüümid Sirje Dementjeva
Pääse: 5.- krooni

Laupäeval, 24. mail Võnnus KAERA JAANI VÕISTUTANTSIMINE

Osaleb seltsimaja neidude rahvatantsurühm Puhjapiigad

Pühapäeval, 25. mail Elva lauluväljakul MEMME-TAADI PIDU

Kontserdil kaastegev seltsimaja eakate seltskonnatantsurühm Sügisõied

Puhja Seltsimajas reedel, 30. mail kell 19. 00 NAISKOOR LÄTE 5. SÜNNIPÄEVA KONSERT

Kaastegevad kõik Puhja laulukollektiivid.
Olete oodatud!

Laupäeval, 31. mail Elvas TARTUMAA TANTSUPIDU

Osalevad seltsimaja naisrahvatantsurühm Rukkilill ja segarahvatantsurühm Opsal

Pühapäeval, 1. juunil kutsume kõiki tähistama LASTEKAITSEPÄEVA

* Kell 12. 00 Puhja Seltsimajas Salong-Teatri kogupereetendus „Tuhat ja tuline“

Osades: Toomas Krall, Kristel Mägedi, Hardi Keerutaja, Jarmo Murumaa

Lavastaja: Erki Aule

Kunstnik: Andres Varustin

Muusika: Reet Kõiv

* Pärast etendust pargis Puhja päästekomando demonstratsiooniesinemised

Laupäeval, 7. juunil Toilas PEIPSIÄARSETE MAAKONDADE PIDU

Kaastegev seltsimaja naiskoor Läte

Pühapäeval, 8. juunil Türi NAISKOORIDE LAULUPÄEV

Kaastegev seltsimaja naiskoor Läte

PUHJA MAANAISTE SELTS TEATAB

Korraldame järjekordse käsitöö näitusmüügi 15. mail
Puhja seltsimaja kangakudumisruumis kell 11.00–18.00
Sissepääs pargipoolsest küljest II korrusele.

Teatame, et on veel mõned vabad kohad Türi lillelaada külastuseks.

Laadale sõidame 17. mail, sõidu maksumuseks on 100 krooni.
Info telefonil 5354 2244 Nelli Uustalu

TEATED

Rentnikeühistu Brikett teatab, et 2008. aasta maamaksu saab tasuda alates 20. maist kuni 01. juunini k.a. juhatusel liikmete Maimu Vainola või Hele-Mai Reinu kätte.

RÜ Brikett Juhatus

Info telef 5382 4253

Ulila turbakaevandamisala kuivendusvee ärajuhtimise keskkonnamõju hindamise aruande avalik arutelu toimub Ulila Keskuses (Pargi 1, Ulila alevik) kolmapäeval 14. mail 2008. a kl 15.00.

Keskkonnamõju hindamise aruandega on võimalik tutvuda ajavahemikul 29. aprillist kuni 13. maini 2008 Puhja Vallavalitsuses ja Ulila Keskuses.

Lisaks on keskkonnamõju hindamise aruanne välja pandud Tartumaa Keskkonnateenistuse kodulehel: <http://www.envir.ee/236680>.

Aruande kohta saab ettepanekuid, vastuväiteid või küsimusi esitada kirjalikult hiljemalt 13. maini 2008 aadressil: Silver Riige, AS Maves, Marja 4d, Tallinn 10621 või e-posti teel silver@maves.ee ning avaliku arutelu avalikustamiskohtades..

TÄNAME TANSTURÜHMA OPSAL, kes aitasid meil metsa rämpsusd puhtaks teha.

Täname ka Puhja vallavalitsust abi eest.

Kersti ja Jaanus Variksaar

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA: PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS
61301 TARTUMAA; TEL. 730 0641

TOIMETAJA: PÄIVI MÄRJAMAA, TOIMETAJA@PUHJA.EE

TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS

TRÜKIARV: 1050